

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у одредбама члана 97. тач. 6. и 15. Устава Републике Србије, према којима Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, порески систем и финансирање остваривања права и дужности Републике Србије, утврђених Уставом и законом.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

• Проблеми које овај закон треба да реши, односно циљеви који се овим законом постижу

Основни разлог за доношење овог закона, односно циљ који се овим законом постиже, садржан је у потреби да се поједностави поступак утврђивања пореза код преноса уз накнаду права својине на употребљаваним моторним возилима који се врши између физичких лица која нису обвезници пореза на додату вредност, смањењем административних процедура, што би требало да допринесе и смањењу трошкова који у вези са тим настају. У том случају обвезник неће подносити пореску пријаву, већ ће порез утврђивати самоопорезивањем (применом прописаних елемената) и плаћати пре подношења захтева за промену саобраћајне дозволе, а промена саобраћајне дозволе вршиће се уз доказ о плаћеном порезу у прописаном износу. Изузетно, кад наведени обвезници имају право на пореско ослобођење, порез ће се и даље утврђивати решењем пореског органа, па ће се промена саобраћајне дозволе вршити уз тај доказ (без плаћања пореза). Обвезницима пореза на додату вредност и правним лицима порез ће се и даље утврђивати решењем, с обзиром на то да је пренос који врше ова лица у прописаним случајевима изузет од опорезивања порезом на пренос апсолутних права (коју чињеницу није надлежан да утврђује и цени орган који врши за промену саобраћајне дозволе).

У циљу обезбеђивања примене предложеног решења по коме се порез утврђује самоопорезивањем, као и да би се пореска основица уредила на једнообразан начин независно од тога да ли се порез утврђује самоопорезивањем или решењем, као и да ли се пренос права својине на возилу врши уз или без накнаде, предлаже се да пореску основицу (уместо тржишне вредности сваког конкретног возила која се утврђује решењем пореског органа) чини вредност која се утврђује применом прописаних елемената (радна запремина мотора, снага мотора, навршене године старости возила), по прописаној формули. На тај начин се обезбеђује и предвидљивост износа пореске обавезе. Уједно се предлаже да обвезник пореза на пренос апсолутних права код преноса права својине на употребљаваном моторном возилу буде купац.

Врши се допуна и прецизирање појединих одредаба Закона о порезима на имовину („Службени гласник РС”, бр. 26/01, 45/02-СУС, 80/02, 80/02-др. закон, 135/04, 61/07, 5/09, 101/10, 24/11, 78/11, 57/12-УС, 47/13, 68/14-др. закон, 95/18, 99/18-УС, 86/19 и 144/20 - у даљем тексту: Закон), како би се њихова примена остваривала са што мање тумачења (нпр. одредаба којима се уређује врста закупа стана који је предмет опорезивања порезом на имовину, одређује се на који дан настаје пореска обавеза код стицања права заједничке својине у браку по основу уговора који закључује један од супружника, прецизира се месна надлежност пореског органа за утврђивање пореза на наслеђе и поклон и пореза на пренос апсолутних права у случају кад је порески обвезник фонд без својства правног лица и сл.).

Предлаже се да се одложи рок за преношење надлежности за утврђивање пореза на наслеђе и поклон и пореза на пренос апсолутних права, са Пореске управе на јединице локалне самоуправе, до 31. децембра 2022. године, како би се реализовале све потребне претпоставке за остварење тог циља.

Врши се и правнотехничко усаглашавање појединих одредаба.

• *Разматране могућности да се проблеми реше и без доношења овог закона*

Нису разматране могућности да се циљеви које овај закон треба да постигне остваре без његовог доношења, имајући у виду да је реч о елементима система опорезивања који се, сагласно одредби члана 15. ст. 2. и 3. Закона о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13-исправка, 108/13, 142/14, 68/15-др. закон, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18, 31/19, 72/19 и 149/20) уређују пореским законом. Стога се измене и допуне тих елемената не могу решити доношењем подзаконских аката, односно предузимањем других мера у оквиру послова државне управе.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Уз члан 1.

Предлаже се да се правом закупа стана или куће за становање који је предмет опорезивања порезом на имовину (који је конституисан у корист физичког лица за период дужи од једне године или на неодређено време, за који је прописано плаћање непрофитне закупнине или закупнине која се обрачунава применом прописаних критеријума и мерила) сматра и закуп стана који је конституисан у складу са законом којим се уређују планирање и изградња, као и законом којим се уређују наука и истраживање. Наиме, закуп стана или куће за становање у својини грађана, који је конституисан у корист физичког лица више се не уређује законом о становању и одржавању зграда, већ законом којим се уређују планирање и изградња, те се предложеном изменом врши правнотехничко усаглашавање одредбе којом се уређује предмет опорезивања. Такође, стамбене потребе истраживача, наставника и сарадника у институтима и високошколским установама чији је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе и институтима чији је оснивач Српска академија наука и уметности обезбеђују се давањем станова под закуп под посебним условима, са правом на откуп по ценама нижим од тржишне, па се у том смислу врши прецизирање предмета опорезивања.

Уз члан 2.

Уређује се дан на који настаје обавеза по основу пореза на имовину у случају кад једно лице које је у браку теретним правним послом стиче непокретност, а на основу тог правног посла право заједничке својине на тој непокретности стиче и његов супружник који није уговарач, у складу са законом којим се уређује поступак уписа у катастар непокретности и водова.

Уз чл. 3, 7, 8. и 9.

Предлаже се да основицу пореза на наслеђе и поклон и пореза на пренос апсолутних права код преноса права својине на употребљаваним моторном возилу не чини тржишна вредност, већ вредност која се утврђује применом елемената које чине радна запремина мотора возила, снага мотора возила и коефицијент старости возила, по формули: $(320 \times \text{радна запремина} + 6400 \times \text{снага мотора}) \times \text{коефицијент старости возила}$.

Уз чл. 4, 5, 6, 10. и 18.

Предлаже се да код преноса права својине на употребљаваним моторним возилима обвезник пореза на пренос апсолутних права буде купац.

С обзиром на то да се путничка возила за „rent a car” посебно не означавају, брише се посебна означеност као услов за остваривање пореског ослобођења за пренос права својине на тим возилима.

С тим у вези, врши се правнотехничко усаглашавање одредбе која уређује:

- предмет опорезивања порезом на пренос апсолутних права,
- ослобођења по основу пореза на пренос апсолутних права, тако што се предлаже да је стипцилац права на путничком возилу за такси и „rent a car” (а не преносилац) дужан да плати порез на пренос апсолутних права на том возилу за који је остварено пореско ослобођење, ако престане да обавља ту делатност или отуђи возило пре истека рока од пет година од дана набавке, као и да је преносилац права (а не стипцилац) солидарни јемац за измирење те пореске обавезе;
- јемство за измирење пореске обавезе по основу пореза на пренос апсолутних права, тако што се предлаже да је стипцилац јемац у случајевима кад је обвезник преносилац права.

Уз чл. 11. и 15.

Врши се правнотехничко усаглашавање члана 33. Закона са чланом 12. Закона, као и члана 386 Закона са чланом 7а Закона.

Уз чл. 12. и 14.

Уређује се месна надлежност пореског органа за утврђивање пореза на наслеђе и поклон, као и пореза на пренос апсолутних права, у случају кад је порески обвезник отворени инвестициони фонд, односно алтернативни инвестициони фонд, који нема својство правног лица.

Уз члан 13.

Предлаже се да се пореска пријава не подноси за утврђивање пореза на пренос апсолутних права – код преноса уз накнаду права својине на употребљаваном моторном возилу који се врши између физичких лица која нису обвезници пореза на додату вредност, осим у случајевима за које је прописано пореско ослобођење.

Уз чл. 16. и 17.

Предлаже се да се порез на пренос апсолутних права утврђује самоопорезивањем – кад се пренос права својине на употребљаваним моторним возилима врши између физичких лица која нису обвезници пореза на додату вредност, осим у случају за које је прописано пореско ослобођење. Порез који се утврђује самоопорезивањем плаћаће се у прописаном износу, на прописани рачун за уплату јавних прихода, до подношења захтева за промену саобраћајне дозволе. Промена саобраћајне дозволе вршиће се уз тај доказ.

Кад се пренос врши између осталих лица, као и у случајевима преноса између физичких лица за које је прописано пореско ослобођење, порез ће се и даље утврђивати решењем пореског органа (из разлога што је пренос између тих лица у случајевима прописаним чланом 24. Закона изузет од опорезивања, а ту чињеницу, односно постојање права на пореско ослобођење, није надлежан да цени орган надлежан за промену саобраћајне дозволе). Кад постоји пореска обавеза, порез утврђен решењем плаћаће се (као и до сада) у року од 15 дана од дана достављања решења. Кад је пореско ослобођење утврђено решењем, промена саобраћајне дозволе вршиће се без доказа о плаћеном порезу.

Везано за предложене измене, врши се правнотехничко усаглашавање појединих одредаба.

Уз члан 19.

Прописују се новчане казне за прекршај одговорног лица у органу надлежном за промену саобраћајне дозволе, ако промену саобраћајне дозволе изврши без доказа о плаћеном порезу у случају кад је прописано да се без тог доказа не може вршити њена промена.

Уз члан 20.

Предлаже се да се порез на наслеђе и поклон, односно порез на пренос апсолутних права, за чије утврђивање је поступак започет по прописима који су важили до почетка примене овог закона, утврди применом закона који је био на снази на дан настанка пореске обавезе. Изузетно, порез на наслеђе и поклон, односно порез на пренос апсолутних права, на пренос права својине на употребљаваном моторном возилу који се врши између физичких лица која нису обвезници пореза на додату вредност, за чије утврђивање је поступак започет до 30. марта 2022. године, утврдиће се применом закона који је био на снази на дан настанка пореске обавезе.

Порез на наслеђе и поклон, односно порез на пренос апсолутних права, по основу наслеђа, поклона или преноса апсолутних права, за који је пореска обавеза настала даном сазнања надлежног пореског органа након ступања на снагу овог закона, утврдиће се и платити применом закона којим се уређују порези на имовину који је био на снази на дан на који би пореска обавеза настала у складу са чланом 17. ст. 1. до 4, односно чланом 29. ст. 1. до 8. Закона, да је пријављена у прописаном року.

Уз члан 21.

Предлаже се одлагање рока од кога јединице локалне самоуправе утврђују, наплаћују и контролишу порез на наслеђе и поклон и порез на пренос апсолутних права до 1. јануара 2023. године. До 31. децембра 2022. године порез по том основу ће утврђивати, наплаћивати и контролисати Пореска управа.

Уз чл. 22. и 23.

С обзиром на то да се порез на имовину утврђује за календарску годину, предлаже се да се у складу са овим законом порез утврђује и плаћа почев за 2022. годину.

Предлаже се да се одредбе овог закона којима се уређује утврђивање пореза на пренос апсолутних права код преноса права својине на употребљаваним моторним возилима самоопорезивањем, примењују од 31. марта 2022. године.

Предлаже се да овај закон ступа на снагу 1. јануара 2022. године.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити средства у буџету Републике Србије.